

ОТЧЕТ ЗА РАБОТАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРЕПОРЪКИТЕ НА ОС КЪМ КВНОЖГ в 44то Народно събрание от септември, 2017 до февруари, 2021 година

Уважаеми колеги, членове на Обществения съвет,

Намираме се в края на мандата на 44то Народно събрание на Република България. Това е и краят на мандата на настоящия Обществен съвет, който бе сформиран през септември 2017 година. След близо 3 години и 7 месеца работа на Съвета предлагам за обсъждане кратък отчет и оценка на резултатите.

Още в първото си заседание през септември 2017 година всички ние обсъдихме и приехме приоритетни области и закони, по които Съветът ще работи. Това бяха:

1. Закон за доброволчеството;
2. Закон за мерките срещу изпирането на пари;
3. Закон за юридическите лица с нестопанска цел;
4. Закон за жестовия език;
5. Наблюдение на прозрачността за разпределяне на средствата от Бюджета на РБ към граждански организации;
6. Наблюдение на граждански инициативи, внесени по реда на ЗПУГДВМС.

През мандата 2017 - 2021 година, въпреки трудностите, пандемичната ситуация и свиващото се пространство за гражданското общество, като членове на Обществения съвет ние работехме активно и целенасочено по повечето от приоритетите, както и по множество теми и въпроси, възникващи в процеса на работа на НС и на Комисията.

1. ЗАКОН ЗА ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО

Един от основните приоритети за работа на Обществения съвет към КВНОЖГ в 44-то Народно събрание бе приемането на действащ Закон за доброволчеството.

В началото на 2018 година членовете на Съвета подкрепиха принципно внесения от група народни представители Законопроект за доброволчеството и препоръчаха на членовете на КВНОЖГ да гласуват „ЗА“ на първо четене. Предложението беше обсъдено и прието единодушно от членовете на КВНОЖГ на заседание на комисията на 1 февруари 2018 година. По препоръка на ОС законопроектът беше разгледан и приет на първо четене и от Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред.

Към края на мандата на НС по законопроекта са получени подкрепящи становища от МТСП, Министерство на младежта и спорта, Министерство на здравеопазването, Министерство на външните работи, МВР, Министерство на правосъдието. Освен от КВНОЖГ и КВСОР, подкрепа бе гласувана и от следните парламентарни комисии: КЕВКЕФ, КЗ, и ПК по въпросите на децата, младежта и спорта. Законопроектът не стигна до обсъждане в пленарна зала и в този мандат на НС поради факта, че не беше разгледан на първо четене само в Комисията по правни въпроси, която е водеща комисия по приемането му.

Така, въпреки последователните усилия на Обществения съвет и широкото обществено съгласие за важноста и необходимостта от този закон, и 44-тото Народно събрание не успя да намери политическа воля, за да го приеме.

2. ЗАКОН ЗА МЕРКИТЕ СРЕЩУ ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ (ЗМИП)

С цел да намали административната тежест за ЮЛНЦ (така както е за фирмите) във връзка с вписването на лицата, които се считат за техни действителни собственици, по предложение на членове на ОС народни представители от КВНОЖГ внесоха предложения за изменения в закона, **които бяха подкрепени от Съвета и впоследствие – приети от НС.**

3. ЗАКОН ЗА ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ (ЗЮЛНЦ)

В един от най-важните закони за работата на гражданските организации, ЗЮЛНЦ, бяха направени сериозни промени – с активното участие на експерти от МП и от НПО. Те влязоха в сила на **1 януари 2018 г.** и предвиждат провеждането на държавна политика за подкрепа на развитието на гражданските организации.

Промените, свързани с пререгистрацията на гражданските организации в Търговския регистър, бяха поетапно въведени от Министерство на правосъдието (МП) и Агенцията по вписванията (АВ). **Общественият съвет водеше интензивна добронамерена комуникация с двете институции и в резултат на няколко срещи и писмени становища, трудностите бяха преодолен и системата функционира много добре.** Друга част от тези промени включваха създаването на Съвет за развитие на гражданското общество, който се състои от представители на граждански организации и за чийто председател беше определен вицепремиерът Томислав Дончев. След отправено писмо до МС от Обществения съвет, в края на 2018 година беше сформирана работна група, която с много усилия разработи проект на Правилник за създаването и дейността на СРГО, който беше в крайна сметка приет от АМС. В началото на 2020 година бе стартирана процедура за избор на членове на СРГО, която завърши с избора на 14 представители на граждански организации. **Почти година по-късно, в края на мандата на настоящото Народно събрание, както и на настоящото правителство, работата на СРГО все още не е официално стартирана от неговия председател. Освен това, в Бюджет 2021 не се предвиждат изрично средства, определени за фонд за подкрепа на граждански инициативи, който ще се управлява от Съвета.**

Междувременно, бяха внесени две отделни предложения за промени в ЗЮЛНЦ. Единият ЗИД, внесен от народни представители от ВМРО, предлагаше крайно недемократични мерки, които целяха да затруднят максимално работата на гражданските организации, да създадат излишна административна тежест, да уронят престижа им сред обществото и по този начин - да ограничат правото на сдружаване на българските граждани. Общественият съвет прие становище, с което изрази абсолютното си несъгласие, изтъквайки задълбочени аргументи за позицията си. Наред с това, членовете на съвета предприеха широка информационна кампания, сезирайки български и европейски институции и организации, вследствие на което в Народното събрание се получи голям брой становища, подкрепящи позицията на Съвета и изразяващи безпокойство от предлаганите промени в ЗЮЛНЦ. **В резултат на множеството критични реакции, към края на мандата на Народното събрание законопроектът не е придвижен за разглеждане.**

Другото предложение беше внесено директно от МС в парламентарната комисия по правни въпроси без да бъде разглеждано в КВНОЖГ или подлагано на обществена консултация. То беше прието на второ четене, като единствената промяна, съдържаща се в него бе да се удължи срокът за пререгистрация на ЮЛНЦ в Търговския регистър на АВ с две години, а именно - до края на 2022 година. Общественият съвет разгледа и подкрепи този проект, но предложи заедно с него да се разгледа и една много по-необходима за извънредната ситуация промяна - да се даде законова възможност ЮЛНЦ да провеждат Общите си събрания и онлайн. **Към момента тази промяна не е приета и огромна част от българските граждански организации са в невъзможност да проведат годишните си Общи събрания.**

4. ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКИЯ ЖЕСТОВ ЕЗИК

След много месеци на разработване, обсъждане и търсене на консенсус между различните заинтересовани страни, работна група към Обществения съвет успя да привлече останалите организации и институции, имащи отношение към проблема. На свое заседание, проведено на 27 октомври 2020 г., Общественият съвет към Комисията по взаимодействие с неправителствените организации и жалбите на гражданите подкрепи Законопроекта на Закона за българския жестов език, № 002– 01-48 внесен от Министерски съвет на 07.10.2020 г. Членовете на Съвета отбелязаха, че изработването и приемането на такъв закон е един от приоритетите им за работа още от началото на мандата и считат, че приемането му от Народното събрание е от особена обществена значимост. **Към края на мандата на 44то НС, законът е приет.**

5. НАБЛЮДЕНИЕ НА ПРОЗРАЧНОТО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ БЮДЖЕТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ЮЛНЦ

Общественият съвет със съдействието на Секретариата на КВНОЖГ разгледа подробно проекто-бюджетите за 2018, 2019, 2020 и 2021 година. Членовете му отправяха въпроси към МС и различните министерства относно начина, по който се взема решение за финансирането и отчитането на ЮЛНЦ от държавния бюджет. Нееднократно беше поставян и въпросът за обособяване на Фонда за подкрепа на граждански инициативи, който трябваше да е факт от началото на 2018 година.

В писмото, което Съветът изпрати до вицепремиера Томислав Дончев и до министъра на финансите Кирил Ананиев през ноември 2020 година, членовете на Обществения съвет правят следните констатации относно законопроекта за държавния бюджет на РБ за 2021 година:

- Липсва обосновка за избрания принцип и начин на финансиране на ЮЛНЦ от бюджетите на отделните министерства;
- Липсва обосновка за увеличаването/ намаляването на размера на субсидиите за някои ЮЛНЦ, както и за включването/ изключването на ЮЛНЦ от обхвата на държавния бюджет;
- Липсва финансиране, което да подкрепя организации, които участват в справянето с последиците от настоящата ситуация
- Предложеният проектобюджет не отразява наличието на държавна политика и на конкретни кризисни мерки в подкрепа на ЮЛНЦ, голяма част от които са на първа линия в борбата с епидемията.
- Липсва яснота и ангажимент за задвижване на работата на Съвета за развитие на гражданското общество, включително чрез провеждане на политика за финансова подкрепа на развитието на гражданските организации, както е предвидено в чл. 4, ал. 2 и ал. 3 на ЗЮЛНЦ.

Поради тези констатации, членовете на Обществения съвет към КВНОЖГ в 44-то Народно събрание настояха за следното:

- 5.1. Изготвяне на граждански бюджет и обосновка от всяко министерство, което предвижда в бюджета си субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел;
- 5.2. Информация за конкретни мерки и политики, които се предвиждат в подкрепа на гражданските организации и инициативи за справяне с кризата - от Бюджет 2021 и чрез проекта на План за възстановяване и устойчивост на Република България;
- 5.3. Отговор на въпроса кога и как ще заработи Съветът за развитие на гражданското общество и фондът, предвиден към него по силата на ЗЮЛНЦ.

Към месец февруари 2021 година Общественият съвет няма отговор по изпратените констатации и искания.

6. НАЦИОНАЛНИ ГРАЖДАНСКИ ИНИЦИАТИВИ

Една от функциите на ОС е да разглежда внесените в НС граждански инициативи по ЗПУГДВМС. В периода септември, 2017 – февруари, 2021 година ОС е разгледал общо 9 инициативи. Пълната подкрепа на Съвета са получили 4 от тях, останалите са подкрепени принципно или са без становище на членовете:

- 6.1. Националната гражданска инициатива „За забрана на отглеждането, умъртвяването и търговията на животни с цел добива на ценни кожи в Република България.“ № 839-0113 от 22.06.2018 г. внесена от Инициативен комитет. Подкрепена единодушно от ОС. Към момента – внесен ЗИД на ЗВМД, разгледан и приет на първо четене от КВНОЖГ; **Няма движение към края на мандата на 44-то НС**
- 6.2. Националната гражданска инициатива „7000“, № 839-01-14 от 27.06.2018 г. внесена от Инициативен комитет. Подкрепена единодушно от ОС. **Към момента – без движение в края на мандата на Народното събрание**
- 6.3. НГИ „За истинска детска болница“ № ПГ-039-01-10 от 05.06.2020 г. ОС подкрепи исканията на Националната гражданска инициатива и препоръча на КВНОЖГ да обърне специално внимание на поставените искания и процесите около създаването на Детската болница като предприеме необходимите действия, за да се осигури ясно и прозрачно управление на процеса чрез създаване на Обществен съвет с реални правомощия и роля в осигуряването на необходимата прозрачност и граждански контрол върху процеса на създаване на Националната детска болница, включително, ако е необходимо, чрез законова промяна, която да позволява това. Представители на ОС участваха и в специално заседание на КВНОЖГ по темата, на което отново защитиха своето становище и подкрепиха исканията на инициативата. **Към края на мандата на НС се работи по изпълнението на предложенията.**
- 6.4. Национална гражданска инициатива за качествена иновативна образователна система, № ПГ – 739-01-14/ 04.09.2017 г. внесена от Инициативен комитет, разглеждана от ОС на 10.10.2017. Беше създадена Работна група към Обществения съвет, която работи интензивно. **На този етап – без движение.**
- 6.5. Национална гражданска инициатива за преразпределение на данъчната тежест и справедливи данъци чрез въвеждане на намалени ставки на ДДС от 9 % за вода, основни и детски храни, базови медикаменти, учебници и книги и за въвеждане на необлагаем минимум за доходите на физическите лица поне от текущия размер на минималната работна заплата, вносител Инициативен комитет. ОС подкрепя принципно инициативата (7 гласа); ИПИ – с отрицателно становище; 5 – въздържали се. **Инициативата е отхвърлена.**
- 6.6. Национална гражданска инициатива „Тунел под Петрохан“ № ПГ 839-01-1, внесена от инициативен комитет на 16.01.2018 г. ОС подкрепя принципно инициативата. **НГИ е приета за сведение от КВНОЖГ, но след това няма движение в НС.**
- 6.7. Национална гражданска инициатива „Национално единение за семейството и децата“, вх.№ ПГ 939-01-28, от 18.10.2019 г. внесена от Инициативен комитет. **НГИ е приета за сведение от КВНОЖГ и с препоръка към МТСП да извърши нормативни промени въз основа на направен задълбочен анализ и широко обществено обсъждане.**
- 6.8. Национална гражданска инициатива „Системата ни убива“ ПГ-839-01-28 от 29.11.2018 г.
- 6.9. Национална гражданска инициатива „Системата ни убива всички“ ПГ-939-01-1 от 04.01.2019 г.

ОС гласува принципна подкрепа и отправя покана към двата инициативни комитета за обединение на предложенията. **Към момента - без движение от страна на ИК.**

7. РАЗРАБОТВАНЕ, ПРИЕМАНЕ И РАТИФИЦИРАНЕ НА СЪЩЕСТВЕНИ СОЦИАЛНИ ПОЛИТИКИ

7.1. Законопроект на Закон за Ратифициране на Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие - разгледан на специално заседание на ОС на 31.01.2018 г. Общественият съвет подкрепи с мнозинство приемането на законопроекта и отхвърли предложението за провеждане на референдум по темата. **Народните представители в 44то НС отхвърлиха ратифицирането на Конвенцията.**

7.2. Влизане в сила на Закон за социалните услуги: във връзка с предложението за отлагане на влизането на Закона в сила с 6 месеца: членовете на Обществения съвет подкрепят Закона за социалните услуги и считат, че отлагането на влизането му в сила, в контраст с процеса на приемането му, е пример за непрозрачно вземане на решение. То е следствие на неоснователни нападки, неверни твърдения и липса на ясна и последователна позиция от страна на законодателя. **Към края на мандата на 44то НС ЗСУ е действащ закон, като влизането му в сила не беше отложено.**

7.3. Общественият съвет изрази и безпокойство относно липсата на Стратегия за детето, един от пагубните ефекти от водената дезинформационна кампания, както и от нападките към НПО, които са участвали в процеса на обсъждане на законопроекта и стратегията и въобще от опитите за изграждане на негативен образ на гражданските организации в България и призоваха изпълнителната и законодателната власт местно и на национално ниво да заяви своята оценка относно ползата от действията на гражданските организации и респективно – своята подкрепа за тяхната дейност. **Към момента в НС няма развитие по темата.**

7.4. Обществения съвет създаде работна група за проследяване и гарантиране на включването на заинтересованите страни (граждански групи и организации) в разработването и изпълнението на националната Програма за възстановяване и устойчивост, като определи за нейни членове представителите на Български дарителски форум, Институт за пазарна икономика, Национална мрежа за децата, Български център за нестопанско право и Форум гражданско участие. Членовете на работната група инициираха допълнителни консултации с гражданските организации от цялата страна и изпратиха събраните становища до заместник министър-председателя Томислав Дончев на 24.11.2020 г. **Към момента няма реакция по темата.**

8. ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ НА РАБОТАТА НА ОБЩЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

С цел повече достъпност и информация за работата на Обществения съвет и по настояване на председателя и членовете, от началото на 2018 година беше създадена и функционира отделна секция на сайта на Народното събрание, която съдържа информация за членовете, дневен ред и протоколи от заседанията, както и решения и становища на Съвета. Това доведе и до повишен интерес от страна на медиите (интервюта по БНР и БНТ), както и за включването на представители на граждански организации извън Съвета в някои от заседанията и обществените обсъждания.

За да се повиши обществената информираност за работата на Съвета и на КВНОЖГ на специална среща с Комисията в началото на 2020 година предложихме и обсъдихме различни нови инициативи и информационни събития, които, поради пандемичната ситуация не можахме да се осъществят.

9. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Уважаеми колеги, работата ни като членове на Обществения Съвет през настоящия мандат не беше нито лесна, нито удовлетворителна. През нас минаха множество документи, инициативи, проектозаконали, становища, мнения. Търсехме консенсусни решения в полза на обществото и в частност, на гражданските организации. Успехите ни са по-малко на брой от неизпълнените ни препоръки.

И все пак, в едно демократично общество е важно да има консултативни обществени органи, които да четат, обсъждат и пишат, защитавайки обществения интерес и устоите на гражданското общество. Самото съществуване на Съвета е знак за признаването на тази необходимост от властта. Въпрос на време, упоритост и последователност е успехите ни да стават повече от неизпълнените препоръки и гражданското участие да стане една от характеристиките на управлението в България!

Благодаря на всички членове, които активно се включиха в работата на Съвета, както и на членовете и на секретариата на КВНОЖГ, които ни подкрепяха през изминалите 4 години! Да си пожелаем здраве и още по-добри резултати по дългия път на демократичното развитие на страната ни!

Изготвил: Ива Таралежкова, 05.02.2021 г.